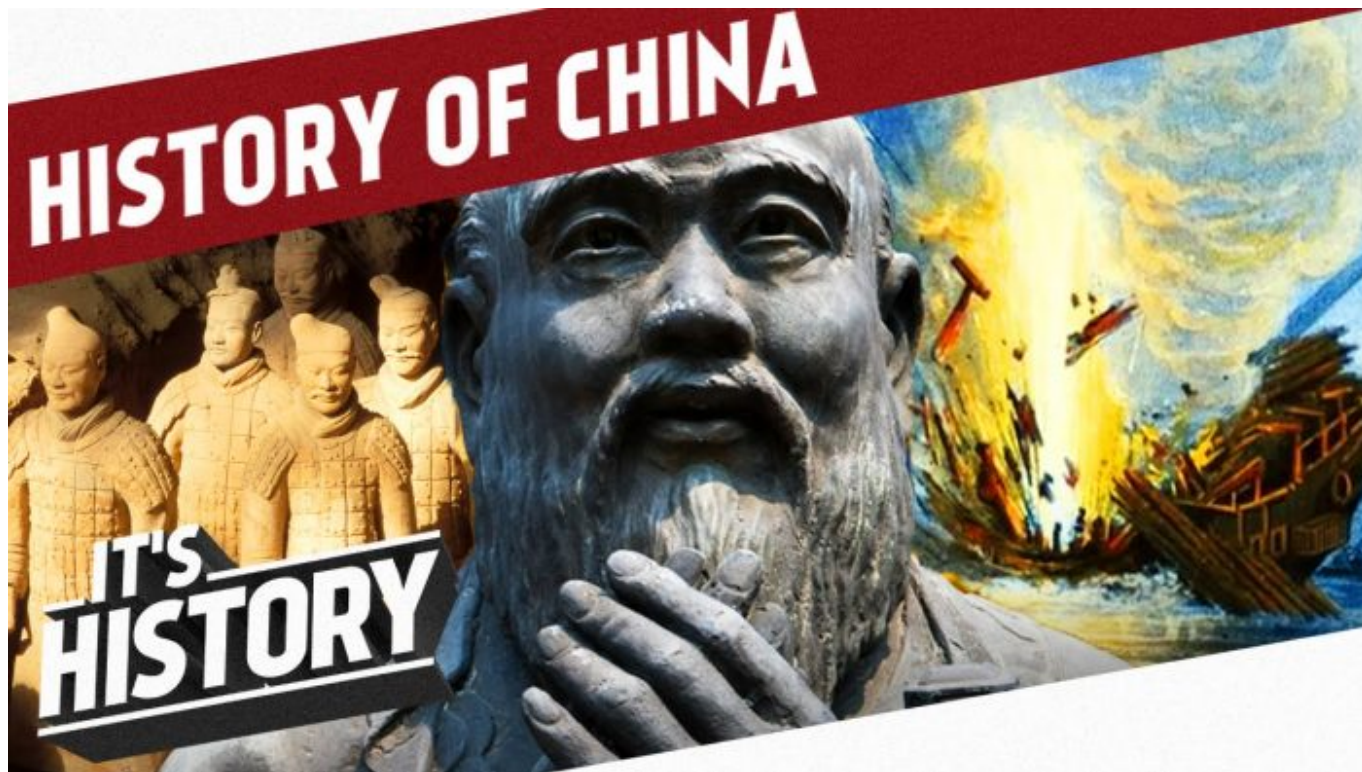

V. Pjakin: Čína ako príklad vytvárania dejinami podmieneného vzniku štátu

- CZ24 News | 26. dubna 2021

ČÍNA: V súčasnosti je Čína – Čínska ľudová republika, člen bezpečnostnej rady OSN takým štátom s ktorým (pri svojom rozhodovaní) nemôže nepočítať žiaden štát na svete. Čína sa v skutočnosti stáva globálnym centrom riadenia. Ale ešte v polovici 20. storočia takúto úlohu Číny vylučovala väčšina svetových analytikov a politikov. Iba v ostatnom čase sa zabudlo na výraz „tisíc prvé čínske upozornenie“, ktoré v ústach ľudí, ktorí nerozumeli globálnemu riadeniu aj keď v určitom období v niektorých štátnych pozíciách zaujímal veľmi vysoké postavenie, bol stelesnením úplnej bezmocnosti čínskeho (alebo akéhokoľvek iného) štátu, ktorý ak nemá možnosť „adekvátne“ zareagovať na nejakú udalosť, je vynútený len na slovnú reakciu na adresu (iných) ponížujúceho hráča.

Dôvody na také povrchné posudzovanie boli, ako sa vraví, zrejmé – pretože Západ žiadnym spôsobom nepočítal s Čínou. Rozsiahla expanzia Západu do Číny sa začala v 19. storočí. V tom období sa svetová koloniálna sústava už vytvorila a koloniálne mocnosti mali dosť zdrojov na pokračovanie v procesoch globalizácie – procesoch koncentrácie riadenia výrobnými zdrojmi na planéte. Dôležitú úlohu vo svetovej ekonomike ale nie v politike hrala Čína. Do 19. storočia vykročila Čína dynastiou Cin ako bohatá a pred Európanmi uzavretá mocnosť. Čínska ekonomika sa celkom úspešne vyvíjala a pracovala podmienka autarkie, pretože disponovala dostatočnými zdrojmi, aby pre obyvateľstvo vytvorila všetko potrebné počínajúc potravinami a končiac zábavou vo vnútri krajiny bez potreby importu. Pritom objemy výroby boli dostatočné na to, aby produkcia výroby zaplnila európske trhy.

Pre Západ bolo ovládnutie územím Číny životne nevyhnutné, pretože tým nielen posilňoval vlastnú

zdrojovú stálosť na úkor čínskych zdrojov ale čo je pre globálne riadenie ako celok principiálne dôležité, bola likvidovaná samotná možnosť objavenie sa neovládaného hráča, štátu na svetovej aréne, ktorý by bol schopný realizovať nadnárodné globálne riadenie. Do druhej polovice 19. storočia realizovala Čína obchod s Európou iba cez prístav Guančžou. Zahraniční kupci mali zakázané opustiť svoju zónu. Iba 13 čínskych obchodných spoločností malo právo uzatvárať zmluvy s predstaviteľmi iných štátov pričom ich činnosť bola prísne kontrolovaná úradníkom zastupujúcim impérium. Ochrana štátu pred zahraničím bola natoľko prísna, že akýkoľvek Číňan, ktorý odovzdal cudzincovi nejaké informácie o krajine alebo nebodaj naučil cudzinca čínskej reči bolo kruto potrestaný. Zdalo sa že niet možnosti aby cudzinec prenikol do Číny a aby ešte aj spôsobil škodu bezpečnosti a stálosti štátu a jeho suverenite. Avšak aj štát ktorý má taký veľký potenciál a dobrovoľne sa vzdáva akéhokolvek vplyvu na vonkajší svet, má svoju „Achillovu pätu“ – tou bola veľmi vysoká korumpovateľnosť čínskej administrácie, ktorá sa stala zdrojom budúceho krachu štátu pod vplyvom vtrhnutia Západu do krajiny.

Západ, ktorý mal drvivú prevahu nad Čínou tak v technologickom rozvoji ako aj v efektívnosti riadenia štátu vytrvalo a zdalo by sa nezvratne podriaďoval Čínu svojmu riadeniu, čo sa prejavovalo presadzovaním nerovnoprávných zmlúv. A keď chcela Čína chrániť svoje národné záujmy, tak Západ bez ostychu, hrubou vojenskou silou nútil Čínu realizovať seba zničujúcu vnútornú i zahraničnú politiku. Práve takýmto spôsobom Západ viedol proti Číne dve „ópiové vojny“, hoci oficiálne sa má za to, že Prvú Ópiovú vojnu (1840 – 1842) viedla Veľká Británia a Druhú Ópiovú Vojnu (1856 – 1860) Veľká Británia spolu Francúzskom. Obidve vojny ako vyplýva z ich názvu, mali za cieľ nielenže dovoliť Angličanom obchodovať v Číne, ale hlavne obchodovať s ópium.

Desiatky rokov pred prvou Ópiovou Vojnou sa ópium dostávalo do Číny metódami organizovaného zločinu. Ešte koncom 18. storočia sa britská Východoindická spoločnosť stala monopolnými nákupcom bengálskeho ópia a začala ho nelegálnymi metódami dovážať do Číny. Pritom treba mať na pamäti to, že aj podľa anglických zákonov bolo obchodovanie s narkotikami zločinom. Rozhodnutia imperátora Yunyan zakazujúce dovoz ópia úradníci banálne ignorovali, pretože nechceli prísť o svoje vysoké príjmy z obchodovania s ópium. Okrem finančnej výhody to malo pre čínskych funkcionárov ešte jednu výhodu, mnohí z nich sami používali ópium. Ópium bolo v Číne známe aj pred tým, ale používalo sa iba ako liek a vo veľmi malých množstvách. Avšak až potom, keď sa ópium začalo do Číny dovážať vo veľkých množstvách nelegálnymi metódami a fajčenie ópia sa stalo samozrejmosťou zmenilo sa v skutočnú pohromu pre štát. Pritom treba poznamenať, že tento zhubný zvyk sa rozšíril najmä v horných vrstvách čínskej spoločnosti, vrátane vyšších hodnostárov a armády. To znamená že na narkotikách boli závislé vrstvy spoločnosti, ktoré zodpovedali za bezpečnosť a rozvoj štátu.

Anglickí kupci vytvárali sklady opíja priamo na vode neďaleko od brehu. V prípade potreby lode na ktorých sa obchodovalo jednoducho premiestnili. Ich polohu lokálne vedenie veľmi dobre poznalo a Angličanov vždy upozornilo keď sa blížila inšpekcia z Peking.

Anglickí kupci predávali ópium iba za striebro. Od roku 1800 do roku 1819 sa za každý rok doviezlo viac ako štyri tisíc 60 kilových debničiek ópia. Výsledkom pašovania ópia bolo to, že striebro sa nedovážalo, ale bolo vyvázané za more. Hromadný vývoz striebra za hranice vytvoril v krajine devalváciu to znamená zvýšenie cien v medených minciach, teda v „ľudových peniazoch“, čo v konečnom dôsledku znamenalo zhoršenie kvality života obyvateľstva a vyostrenie ekonomických problémov štátu. Týkalo sa to predovšetkým južnej Číny, neskôr provincií stredu a od roku 1810 aj

severnej Číny.

Ale keď imperátor Mjanjin, uvidel akú škodu spôsobuje spotreba ópia čínskemu obyvateľstvu, jeho zdraviu a ekonomike štátu, začal v rokoch 1830-tych prísny ale systematickými opatreniami obmedzovať ilegálny dovoz narkotík do krajiny. Pretože tieto systematické opatrenia dosiahli svoj cieľ došlo k re-brandingu anglickej narkotickej expanzie do Číny a v roku 1834 bolo Východoindickej spoločnosti odňatý monopol na obchodovanie s ópium a dodávkou narkotík sa začali zaoberať tisíce anglických dílerov, čo v konečnom dôsledku znamenalo zvýšenie dovozu ópia do Číny o desiatky násobkov.

Na základe toho v decembri roku 1839 čínsky imperátorka uzavrel trh celej krajiny pre všetkých obchodníkov a pašerákov z Anglicka a Indie, čo bolo pre Veľkú Britániu dôvodom, aby v apríli roku 1840 vypovedala vojnu Impériu Cin. Prezident Spojených štátov amerických svojím vyjadrením túto vojnu podporil.

Angličania poslali do vojny 40 lodí a 4000 vojakov. Čína mala k dispozícii armádu o rozsahu 880 000 vojakov, ktorí však boli roztrúsení po celej krajine a nemali žiadne vojnové skúsenosti. Celkový počet vojakov, ktorí sa zúčastnili na konflikte zo strany Číny sa odhaduje na 90 000 ľudí. Avšak technická prevaha anglických interventov ich dokonalejšia stratégia, taktika a spôsoby vedenia boja priviedli k tomu, že zhruba za dva roky po začiatku vojny, po rozhodujúcich víťazstvách a po vstupe do Pekingu Veľká Británia nanútila impériu Cin pre seba výhodnú „Nankinskú zmluvu“, ktorá bola podpísaná 29. augusta roku 1842. 26. augusta v roku 1842 sa skončila Prvá Ópiová vojna, ktorá bola uzavretá podpísaním Nankinskej mierovej zmluvy. V Súlade s podmienkami Peking bol povinný vyplatiť mnoho miliónovú kompenzáciu v striebre, poskytnúť Angličanom celý rad prístavov pre trvalý obchod a na časovo neobmedzené používanie poskytnúť prístav Hongkong. Okrem toho boli súčasťou zmluvy podrobné pravidlá upravujúce ďalšie ekonomické vzťahy obidvoch mocností, obzvlášť v oblasti cieľ. Neboli tam žiadne zmienky týkajúce sa obchodu s narkotikami ale po ich uvedení do platnosti sa rozsahy pašovania znásobili.

Onedlho boli analogické podmienky ekonomických vzťahov s Čínou zakotvené v zmluvách aj s inými európskymi štátmi, čo definitívne narušilo izoláciu impéria Cin, v ktorom sa rýchlo posilňoval proces oslabovania štátu a vzniku občianskych nepokojov, čo malo za následok ďalšie zotročenie Číny európskymi mocnosťami, nové rozšírenie narkománie, degradáciu a masové vymieranie obyvateľstva. Treba poznamenať, že v poslednej fáze vojny sa Západ dostal veľmi blízko k priamej vojenskej pomoci Veľkej Británii, pretože v marci roku 1842 sa v Čínskych vodách objavili vojenské eskadry USA a Francúzska. Cieľom Druhej Ópiovej vojny, ktorú viedla Veľká Británia a Francúzsko proti impériu Cin, bola ďalšia expanzia Západu do vnútorných provincií Číny, načo bolo potrebné obsadiť riečne prístavy.

Tentoraz sa Západ ku vojne s Čínou postavil dôslednejšie. Treba tiež poznamenať, že práve v tejto fáze vojny proti Číne Západ použil celý komplex spôsobov a metód poškodzovania štátov, ktoré sú dnes známe ako „oranžové alebo farebné revolúcie“, v dôsledku ktorých sa ničili jedni štáty a na ich mieste sa vytvárali nové. Tak sa v roku 1850 začalo Taipinské povstanie (Roky 1850 - 1864) - čo bola

sedliacka vojna v Číne proti mandžuskému impériu Cin pričom formálne to bolo proti zahraničným kolonizátorom. Povstanie viedol Sedliak Chun Sjuncjan, ktorý vytvoril Taipinské, nebeské kráľovstvo, čo bol nezávislý čínsky štát, ktorý existoval na územiach obsadených povstalcami. Samotný názov „Taipin“ znamená „Veľká spokojnosť“ a prelína sa s rannedaoskou školou Tajpindao (太平道) z čias impérie Chána a tiež s celým radom mott vládnutí v 13. a 14. storočí. Taipinský štát sa rozprestieral na značnej časti územia južnej Číny pod jeho jurisdikciu patrilo viac ako 30 mil. ľudí. Taipinci sa snažili realizovať radikálne sociálne zmeny, zmeniť tradičné čínske náboženstvá na špecifické „kresťanstvo“ pri ktorom sa Chun Sjuncjan považoval za mladšieho brata Ježiša Krista. Taipincov nazývali „dlhovlasí“, pretože odmietli copy, ktoré mandžurci používali v štáte Cin, kde ich tiež nazývali vlasatí banditi.

V zápatí za Taipinským povstaním došlo k celému radu miestnych povstaní v iných častiach impéria Cin, v ktorých sa bojovalo proti mandžuskej moci a nezriedka dochádzalo k vyhláseniu vlastných štátov. Taipinské povstanie predstavovalo vo vzťahu ku zdrojom a infraštruktúre totálnu vojnu – bol to najväčší konflikt v Číne z čias mandžurských výbojov v roku 1644. Bola to najkrvavejšia občianska vojna v histórii jedna z najkrvavejších vojen v histórii ľudstva najväčším ozbrojeným konfliktom 19. storočia. Odhady obetí povstania sú od 20 do 30 mil. do 70 až 100 mil. a mnoho miliónov utečencov. Západné štáty spočiatku formálne dodržiavali neutralitu. Ale začiatkom 1860-tych rokov sa stala zrejmosťou neschopnosť Taipincov zvrhnúť dynastiu Cin čo vo svojom dôsledku znamenalo že čínsky štát skôr alebo neskôr, s takými alebo onakými zdržaniami bude schopný povstanie ukončiť.

V podmienkach porážky vo dvoch ópiových vojnách a pod nátlakom Taipinského povstania mandžurská dynastia a vodcovia vojenko-šenjšeských zoskupení, ktorí riadili impérium, si uvedomili nevyhnutnosť reformovania štátu a vystupovali už nie proti strojom vo všeobecnosti ale proti strojom v rukách cudzincov. Začala sa výstavba štátnych vojenských závodov, arzenálov a dielní, ktoré boli schopné uspokojovať potreby modernej výzbroje a munície Cinských vojsk aj provincionálnych armád, ktoré potláčali sedliacke a národné povstania. A naviac Taipinci ktorí zakázali predaj ópia, znemožňovali „otvorenie“ vnútorných provincií údolia Jang-ce pre európsky obchod. Preto bolo pre Západ objektívne výhodné odmietnuť podporu Taipinských povstalcov naopak podporiť zákonnú vládu a pomôcť čo najskôr zničiť povstalecký „kresťanský“ štát a takým spôsobom „získať kľúče“ od vnútorných provincií. V podstate je objavenie sa Taipinského povstania logickým pokračovaním druhej ópiovej vojny. No táto etapa sa uskutočnila prostredníctvom súkromných armád, súkromných vojenských spoločností (SVS).

Americký dobrodruh Frederick Yard v júni 1860 zorganizoval v Shanghai za prostriedky čínskych kompradorov pod záštitou amerického konzula ozbrojený oddiel pre boj s Taipincami s názvom „Vždy víťaziaca armáda“. Podľa jeho vzoru boli vytvorené „Francúzsko-čínsky oddiel“ a „Anglicko-čínsky kontingent“. Proti Taipincom tiež boli v činnosti anglické, francúzske a americké lode ktoré, zakrývajú sa „neutralitou“, prevážali po Jang-ce vojská patriace Cin ako aj výzbroj a muníciu pre nich. V januári 1862 Yardovo vojsko už malo 8000 vojakov a malo tiež k dispozícii parníky a džunky s delami na palube. Boli zosilnené a preorganizované vlastné čínske vojská tak Taipinské ako aj tie čo bojovali proti Taipincom, ktoré začiatkom rokov 1860-tych vytvorili z ôsmich provinčných armád (aj Sajanská armáda Czen Gofanja a Chuanská armáda Li Chunčžana) vládne čínske „vojská zeleného znamenia“ mandžurskej „armády ôsmich znamení“ a mongolskej konskej. Cínske armády boli prebrojené, dostali moderné pušky, húfnice a mažiare a ich dôstojníci dostali možnosť oboznámiť sa s európskou taktikou a vedením boja.

Taipinské povstanie bolo úplne zlikvidované 1. Augusta 1868, keď v oblasti Čipina zahynuli posledné oddiely Čžan Czuanja (príbuzný Čžan Losina – zahynutého vodcu njaňzuncov), ktoré boli unavené nepretržitými bojmi a ich veliteľ skoncoval so sebou. V Číne však nenastal klúd. Už v roku 1898 tam vypuklo povstanie ichetuanov (doslovne to znamená „oddiely harmónie a spravodlivosti“) proti zahraničnému zasahovaniu do ekonomiky, vnútornej politiky a náboženského života a Číny. Povstanie bolo potlačené v roku 1901 ako výsledok vtrhnutia vojsk Spojenectva ôsmich mocností do Cin-skej Číny, do ktorého patrili Ruské impérium, USA, Nemecké impérium, Veľká Británia, Francúzsko, Japonské impérium, Rakúsko-Uhorsko a Taliansko pod zámienkou, masových vražd kresťanov, cudzincov a diplomatických zastupiteľstiev vo veľvyslaneckej štvrti Peking.

Zjednotený kontingent Medzinárodnej Osloboditeľskej Expedície (MOE) pozostával zo 45 000 vojakov a námorníkov krajín aliancie. Sily vojenského námorníctva aliancie tvorilo 18 japonských lodí, 10 ruských, 8 britských, 5 francúzskych, 5 nemeckých, 2 americké, 2 talianske a 3 rakúsko-uhorské. Samotnú medzinárodnú expedičnú vojenskú skupinu tvorilo 8000 Japoncov, 4800 Rusov, 3000 Britov, 2100 Američanov, 800 Francúzov, 58 Rakúšanov a 51 Talianov. Celkové velenie zabezpečoval generálporučík N. P. Linevič, pričom generál poľný Maršal Alfred von Waldersee, ktorý bol po súhlase mocností menovaný hlavným veliteľom medzinárodných síl prišiel do Číny až keď už vojská spojencov obsadili Peking a ničím sa neprejavil.

Masové hnutie proti cudzincom (Európanom, Američanom a Japoncom) bolo podnecované tajnými spoločnosťami, ktoré sa nazývali lchezjuanji („Päť spravodlivosti a harmónie“), Dadaochuei („Spoločenstvo veľkého noža“) a Dacjuanjuchei („Spoločenstvo veľkej päste“), ktoré vo svojej podstate reprezentovali rôzne školy čínskych bojových umení kung-fu, vušu a ďalšie. Práve preto povstanie na Západe pomenovali „Povstanie boxerov“ (v angličtine je boxing pästný súboj, druh športu). Neskôršie za zobrazenie ruky v tvare stlačenej päste stalo symbolom všetkých „farebných revolúcií“, ktoré Anglosasi organizovali po celom svete.

Vdova imperátorka CySi, ktorá vládla v mene maloletého následníka trónu Izajčunja sa nepostavila k udalostiam povstania jednoznačne. Ichetuaní povstali proti zničeniu starého čínskeho spôsobu života a mali jasnú proti západnú orientáciu; súčasne však vystupovali proti mandžurskej dynastii, ktorá dobyla Čínu. Avšak, dúfajúc, že pomocou Ichetuanov vráti Číne nezávislosť imperátorka CySi 28. mája 1900 vydala príkaz o podpore povstania. Za zabitých cudzincov boli prisľúbené vyznamenania. 21. júna 1900 impérium Cin vypovedalo oficiálne vojnu zväzovým štátom. Bola vydaná „Deklarácia o vojne“: „cudzinci sa voči nám správajú agresívne, narušujú celistvosť nášho územia ubíjajú náš ľud a silou nám odnímajú náš majetok...Pri utláčaní nášho ľudu sa rúhajú našim bohom. Jednoduchý ľud znáša nebyvalé príkoria, a za každého je možné sa mstiť. Preto odvážni nasledovníci-Ichetuanov pália kostoly a zabíjajú kresťanov“.

Podporujúc Ichetuanov a aj vyhlásiac vojnu západnej aliancii sa však imperátorka príliš nesnažila ich aj skutočne podporiť v boji a nepodarilo sa dosiahnuť súčinnosť vládnych vojsk a Ichetuanov. Neboli preto zriedkavé prípady keď vládne vojská útočili do chrbta Ichetuanov bojujúcich proti západným

interventom. Už 7. septembra roku 1900 keď sa imperátorka Cy Si ubezpečila, že Ichetánci nie sú v stave zvíťaziť nad koalíčnými vojskami prešla na stranu zväzových mocností. Vydala príkaz o vysporiadaní sa s Ichetuancami v celej krajine. Európske štáty a Japonsko akonáhle imperátorka CySi prišla na ich stranu začali predkladať vláde ultimáta bez odsúhlasenia s ostatnými mocnosťami koalície. K koncu povstania si intervenenti začali navzájom spochybňovať jednotlivé ultimáta.

Účasť Ruska v tejto vojne vyprovokovali hromadné útoky Číňanov na Čínsku Východnú železnicu, ktorá bola vo výstavbe (patrila Rusku), ktoré začínali zverskými vraždami zamestnancov železnice. Niekoľko stoviek donských kozákov ktorí chránili výstavbu železnice sa postavilo proti prevahe protivníka a umožnilo ujsť bezbrannému ruskému obyvateľstvu a potom sami za veľkých strát ustúpili do Charbinu. Na Amure Chunchuzovia útočili na kozácke osady. Veľké sily Číňanov sa zhromaždili na Ajgune a z diel bombardovali Blagovešensk. Pre Rusko neostala možnosť zostať mimo šarvátky, pre Rusko bolo životne dôležité zaviesť v Číne poriadok. Vtiahnuť Rusko do vojny s Čínou znamenalo pre Západ bojovať tam cudzími rukami, rozhádať Rusko s Čínou. Avšak práve účasť Ruska v tejto vojne umožnila uchrániť čínsku štátnosť v čele s imperátorkou CySi, ktorú zamýšľali západní intervenenti zvrhnúť. Chápajúc to Rusko nechcelo nahrávať Západu a 14. augusta roku 1900, keď už ruské jednotky viedli pouličné boje v Pekingu a ostatní spojenci sa iba chystali zaútočiť na Peking, to bolo práve ruské velenie ktoré umožnilo imperátorky Cysi a imperátorovi Guansjui bez prekážok opustiť mesto spolu so sprievodom a ich dvoranmi.

Ak by sa Guansjui dostal do rúk západných interventov, tak bábkový čínsky štát by sa bol objavil omnoho skôr ako významné Maňčžou (Veľké Mandžuské Impérium) –štát, vytvorený Japonským Impériom na okupovanom území Mandžurie; ; existoval od 1. marca roku 1932 do 19. augusta 1945, hraničil s Japonským impériom, Mongolskou Národnou republikou, ZSSR, Menczjanom a Čínskou republikou. Hlavné mesto – Syŋczin (teraz Čančuň). Do čela štátu bol postavený posledný čínsky imperátor (z Mandžuskej Dynastie Cin) Pui (vrchný vládca v rokoch 1932 – 1934, imperátor do roku 1945).

Ochrániac imperátorku CySi a Imperátora Guansjui, Rusko na jednej strane ochránilo štátnosť Číny a na strane druhej udržalo možnosť politického a ekonomického manévru v dialógu s krajinami Ďalekého východu a Európy. Išlo o to, že ani jedna krajina Západu ani ako jednotlivá ani v koalícii nebola schopná kolonizovať Čínu tak ako bola napríklad kolonizovaná India. India pozostávala z veľkého množstva samostatných kniežatstiev, ktoré bolo možné kolonizovať metódou „rozdeľ a panuj“. India, ktorá bola perlou na Britskej korune bola udržiavaná v rukách Veľkej Británie výlučne metódami mäkkej sily diplomacie, keď jedno indické kniežatstvo bolo znepriatelené s druhým čo slúžilo záujmom Veľkej Británie, pričom všetky kniežatstva boli pod nadvládu Britskej koruny.

Čína pri všetkej slabosti jej štátneho usporiadania bola štátom centralizovaným a mala historickú skúsenosť v nachádzaní rovnováhy medzi samostatnými regiónmi. Začiatkom 20. storočia prakticky prestal existovať Čínsky štát vo forme Impéria. Nastalo obdobie, keď sa globálny prediktor rozhodol, že je potrebné vziať historicky vzniknutý štát Čínu a pri vytvorení jeho riadenia z nadnárodnej úrovne korigovať ovládanie tohto bábkového štátu tak, aby bola čínska štátnosť k dispozícii v tej podobe, ktorá zodpovedá plánom globálneho prediktora pre ovládanie sveta.

Ako spúšťací mechanizmus poslúžilo povstanie Ichetancov. Rusko však tieto plány narušilo, uchrániac pre Čínu možnosti jej rozvoja v národných záujmoch obyvateľstva. Výsledkom toho bola Sinjchajská revolúcia (10. októbra roku 1911 až 12. februára 1912) v Číne, pomenovaná podľa toho že rok 1911 bolo rok Kovového Prasata – 48-mi rok 辛亥 „sinj-chai“ podľa šesťdesiatročného cyklického čínskeho kalendára.

V polovici roku 1905 základnými revolučnými organizáciami v Číne a Japonsku boli Sinčžunchoj („Zväz znovuzrodenia Číny“, 兴中会) na čele s Sunj Jatsenom, „Zväz obnovenia Číny“ (華興會) v čele s Chuan Sinom a Sunj Izjaženom a „Obnovenie slávy Číny“ (光復會). Sinčžunchoj pôsobilo v Južnej Číne keď súčasne „Zväz znovuzrodenia slávy Číny“ bolo aktívne v Czjanse, Užencjane a v Šanghaji a „Zväz obnovenia Číny“ pracoval v Chuanani. Zjednotením týchto troch štruktúr v lete roku 1905 v Tókiu bola vytvorená revolučná aliancia – Tumenchoi (Zjednotený zväz, Zväzová liga) (中國同盟會), cieľom ktorej bolo zvrhnutie dynastie Cin a vytvorenie republiky. Aliancia sa zúčastňovala na plánovaní Sinjchajskej revolúcie v roku 1911 a vytvorení Čínskej republiky 1. Januára 1912. avšak Sun Jatsen nemal vojenskú silu a preto bol nútený odstúpiť hodnosť dočasnému prezidentovi republiky, militaristovi Juanj Šikak, ktorý 12. februára roku 1912 organizoval zbavenie moci posledného imperátora Číny.

Skutočne prelomovou udalosťou pre Čínu sa stalo založenie strany Kuomintang dňa 25. augusta 1912 Peking (Čínska národná strana). Do čela strany sa postavil Sunj Jatsen. Táto strana začala vyvíjať činnosť na vytvorenie čínskeho štátu a jeho oslobodenia sa od zahraničného diktátu. Avšak činnosť tejto strany pre krajiny Západu na ktoré sa o pomoc obrátili pri vytváraní čínskej demokratickej republiky v prvom rade, vôbec nebola zaujímavá. Až keď sa ubezpečili, že Západ nebude pomáhať pri vytvorení čínskeho štátu, vodcovia Kuomintangu sa obrátil na úplne nový štát sveta, na Sovietske Rusko. V roku 1923 sa Kuomintang dohodol o spolupráci s práve vzniknutým Sovietskym zväzom. Počínajúc týmto rokom prichádzali do Číny poradcovia zo ZSSR. Do ich úloh patrila aj reorganizácia Kuomintangu a vytváranie spolupráce medzi ním a Komunistickou stranou Číny v dôsledku čoho bol vytvorený prvý zjednotený front dvoch strán. Sovietski poradcovia pomohli Kuomintangu s výučbou agitátorov a v roku 1923 jeden z dôverníkov Sunj Jatsena Čan-kajšek bol pozvaný do Moskvy na vojenské a politické kurzy.

Na prvom straníckom zjazde v roku 1924 kde sa zúčastňovali aj členovia iných strán medzi nimi aj komunisti bol prijatý program Sunj Jatsena, ktorý bol založený na „troch národných princípoch“: nacionalizme, demokracii a rozkvet (ktoré sám Sunj Jatsen stotožňoval so socializmom). V roku 1925 po smrti Sunj Jatsena sa stal vodcom Kuomintangu Čan-kajšek. Spočiatku Čan-kajšek pokračoval v spolupráci so ZSSR ale UK/US, ktoré boli zainteresované na oslabení pozície ZSSR v tomto regióne postupne pretiahli Kuomintang na svoju stranu. Objektívne treba povedať do zakončenia druhej svetovej vojny a vytvorenia svetovej socialistickej sústavy UK/US mali omnoho viac možností na legitimizáciu vznikajúceho čínskeho štátu vo svetovom politickom systéme ako mal ZSSR. A to bol pre vedenie Kuomintangu dôležitý argument.

V rokoch 1925 – 1945 zápasil Kuomintang o vytvorenie jednotného čínskeho štátu, bojujúc s

čínskymi militaristami – generálmi, ktorí riadili rôzne čínske provincie ako vlastné kvázi štáty a mali vlastné armády. Politické protirečenia sa stali východiskom vojenského súperenia Kuomintangu a ČKS. Iba vtrhnutie Japonska do Číny v roku 1937 a nutnosť odrazenia agresie interventov spôsobilo dočasné zastavenie súperenia Kuomintangu a ČKS, ale s porážkou Japonska v roku 1945 v druhej svetovej vojne sa vojna medzi politickými protivníkmi znovu obnovila. V tejto vojne dostávala Čína Komunistická strana pomoc od Sovietskeho zväzu a Kuomintang od US/UK. Okrem toho sa Čankajšek rozhodol použiť vo vojne proti čínskej komunistickej strane časti japonskej armády, ktoré kapitulovali pred UK/US. To že japonskí okupanti bojovali na strane Kuomintangu malo za následok nie jeho posilnenie ale kiedlo ku strate jeho autority medzi čínskym obyvateľstvom a vzrastu autority Čínskej Komunistickej strany, ktorá s týmito okupantami bojovala. Občianska vojna na území kontinentálnej Číny sa skončila v roku 1949 úplnou porážkou Kuomintangu.

Po prehratí vojny na kontinentálnej Číne sa Kuomintang evakuoval na ostrov Taiwan, ktorý sa až v roku 1945 po porážke mlitaristického Japonska vrátil pod jurisdikciu Číny. Rozhodnutie o presunutí straníckych a vládnych orgánov Čínskej republiky na Taiwan bolo prijaté v Decembri roku 1949 vedením Kuomintangu. Spolu na Taiwan prešlo asi 2 mil. ľudí (pri počte obyvateľov ostrova 6 mil.). Počet obyvateľov kontinentálnej Číny bolo v roku 1949 541 670 000 ľudí. Zdanlivo pri takom vzťahu počtu obyvateľstva ostrovného Taiwanu nemal tento nijaké šance ustáť súperenie s kontinentálnou Čínou. Tu je však potrebné pochopiť možnosti obidvoch štátov vlastnými silami si zabezpečiť rozsah kompetencií, ktoré sú potrebné pre fungovanie štátu a v tomto sa ukázali možnosti čínskej republiky Taiwan a Čínskej ľudovej republiky na kontinentálnej Číne, rovnaké.

Ide tu o to, že Taiwan nie je jednoduchý ostrov. V 30-tych až 40-tych rokoch 17. storočia sa čínska mocnosť nachádzala na záverečnej etape ďalšieho dynastického cyklu. Kríza štátu vytvorená zväčšením daňového zaťaženia sústredením pozemkov v rukách majetnejšej obce, nárastom trhovo-úžernického vykorisťovania a korupciou administratívy priviedla k najmohutnejším a najdlhšie trvajúcim povstaniam v dejinách Číny – k vojne v rokoch 1628-1644. V apríli roku 1644 vypukli v Pekingu povstania, a posledný imperátor minskej dynastie spáchal samovraždu. Povstalci však nemohli zaviesť poriadok v štáte a hrozby pritom prichádzali zo severu, kde za hranicami Čínskeho impéria prebývali mandčžurské kmene, potomkovia výbojných čžurčenov, ktorí v minulosti dobyli Čínu a začiatkom 17. storočia u nich úspešne prebehol proces politickej konsolidácie. Zvláštnu úlohu v tom zohral významný mandčžurský vojenský náčelník Nurchaci, ktorý bol v priebehu prvých desaťročí 17. storočia schopný založiť prvý štát mandčžurov. Jeho syn a následník chán Abachaj vyhlásil štát Cin (Čistý) a stal sa jeho prvým vládcom. V tom čase mandčžurovia preberali mnohé prvky čínskej kultúry a v prvom rade niektoré princípy štátneho riadenia. Mandčžurovia boli v podstate pozvaní do Číny na vládnutie.

Na jar roku 1644 minský generál U Saňguj, ktorý bol veliteľom armád chrániacich prístupy k Veľkému múru neočakávane ponúkol mandčžurskému veleniu, ktoré sa dávalo do ďalšieho pohybu na Čínu, že vpustí ich jazdecko do čínskych zemí. Mandčžurovia spočiatku ponuku U Saňguja odmietli ale potom ponúknutú možnosť využili, bez boja prekonali Veľký múr, armáda U Saňguja sa pripojila k Mandčžurom a spolu tiahli na Peking. V snahe zvýrazniť silu svojho zámeru spolupracovať s Mandčžurmi U Saňguj vydal svojim vojakom rozkaz zmeniť svoj účes na mandčžurský strih – teda spredu si oholiť hlavu a dlhé vlasy, ktoré zostali na zátylku zapliesť do vrkoča. Na niekoľko storočí sa

tento svojrázny účes stal symbolom podriadenia sa Číňanov novej Cinskej moci. Ovládnutie Číny Mandčžurmi, ktoré začalo na jar roku 1644, trvalo takmer 40 rokov a završilo sa až v roku 1683. Odvtedy v priebehu ďalších 267 rokov v Číne vládla Mandčžurská dynastia Cin (roky 1644 - 1911).

Silný odpor ktorý nadobudol formu partizánskej vojny sa začal prejavovať v juhovýchodnej Číne kde hlavnú úlohu pri jeho organizácii hrali predstavitelia vlastenecky naladených mestských vrstiev. Najznámejšie bolo meno Čžen Čenguna, pôvodom zo zámožnej kupeckej rodiny, ktorý sa zaoberal obchodovaním na pobreží. Mal k dispozícii silné loďstvo a podporovali ho oddiely ktoré boli v tyle cinských armád. V priebehu 1650-tych rokov sa lode Čžen Čenguna presúvali ďaleko proti prúdu Jang-ce ohrozujúc dokonca až Nankin. Mandčžurské armády neraz utrpeli porážku od armád Čžen Čenguna. Hlavným priestorom jeho vplyvu boli pobrežné provincie najmä Fuczjanj a veľké prístavné mesto Sjamenj (Amoj).

Na potlačenie odporu Čžen Čenguna na oceánskom pobreží Mandčžurovia vybudovali značné loďstvo, presídliac obyvateľov do hĺbky pevniny. V tej situácii bol Čžen Čengun nútený opustiť Čínske pobrežie a presunúť svoje základne na Taiwan, ktorý bol v tom čase v rukách Holanďanov. Začiatkom roku 1662 sa mu podarilo vyhnať ich z ostrova a založiť tam štát, ktorý sa v tom čase stal poslednou baštou protimandčžurského boja v Číne. Od tej doby posledným centrom vlasteneckého boja zostával Taiwan. Štát, ktorý založil Čžen Čengun, bol silný vojensko-politicky aj ekonomicky. Pri dynastii Čženov sa uskutočňovali opatrenia na podporu ekonomiky, podporovalo sa využívanie nových území, rozvoj rybolovu a rozličných druhov priemyslu. Keď Mandčžurovia potlačili všetky ohniská odporu na kontinente vládcovia na Taiwane považovali ďalší odpor proti dynastii Cin za neperspektívny a priznali moc Mandčžurov. V roku 1683 sa na ostrove vylodili vládne vojská.

Týmto spôsobom v okamihu evakuácie Kuomintangu na Taiwan už ostrov mal historickú skúsenosť s existenciou štátu, ovplyvnenú ešte aj tým, že na Taiwan utekali od Mandčžurov mnohí predstavitelia elity Čínskeho štátu dynastie Min. Táto historická skúsenosť štátnosti Taiwanu bola posilnená tým, že súčasne s evakuáciou straníckeho a štátneho aparátu Kuomintangu bola na ostrov uskutočnená aj evakuácia značnej časti ozbrojených síl, boli tiež evakuovaní politickí činitelia, podnikatelia, činovníci z vedy a kultúry a iní predstavitelia čínskej elity. Na ostrov boli prevezené mnohé kultúrne hodnoty, stranícke a vládne archívy. To znamená že z hľadiska kvality bol Taiwan kádrami úplne zabezpečený na vytvorenie a prevádzkovanie štátu s rozsahom všetkých šiestich kompetencií zospoločenštených prostriedkov riadenia a obyvateľstvo v počte 8 mil. bolo dostatočné na zorganizovanie funkčnosti štátu, tým viac, že danosť ostrova umožňovala znížiť náklady súvisiace s bezpečnosťou a ochranou štátu.

Taiwan bol schopný postarať sa o vlastnú potravinovú bezpečnosť a nezávislosť a pri pomoci UK/US vytvoril ekonomiku, ktorá plne zodpovedala potrebám existovania štátu. Pritom Taiwan v žiadnom prípade nemožno považovať za projektovaný štát. Existencia dvoch čínskych štátov je prejavom formovania sa historicky vzniknutých štátov ktoré vyústilo do existencie dvoch centier koncentrácie riadenia medzi sebou súperiacich o právo vytvoriť pod vlastným riadením ucelený národný štát. V európskych dejinách to má svoju obdobu v súperení Francúzska a Burgundská v 15. storočí o vytvorenie jednotného francúzskeho štátu.

Skutočnosť, že v boj za rozvoj štátnosti KLR (kontinentálnej Číny) prebiehal pri podpore ZSSR a Čínskej Republiky (Taiwan) pri podpore UK/US je iba historická danosť pretože akékoľvek centrum riadenia, ktoré pretenduje na vytvorenie štátu, vždy svoje aktivity nejakým spôsobom odsúhlasovalo so záujmami už existujúcich štátov a centier koncentrácie riadenia, ktoré mali záujem o územie, na ktorom mal vzniknúť štát. Ak takýmito boli v minulosti vždy územne susediace štáty tak s rozvojom dopravných, komunikačných a informačných možností začali na vytváranie štátov mať vplyv subjekty riadenia, ktoré sú územne vzdialené od miesta vzniku budúceho štátu. V tom spočíva podstata vytvorenia svetovej koloniálnej sústavy a expanzie Západu do Číny.

Skutočnosť, že Čína v podstate odolala agresii Západu, vyplýva z toho, že v okamihu vtrhnutia Západu do Číny už existoval centralizovaný štát, ktorý mal historickú skúsenosť existencie vo forme impéria, čo znamená, že tu bola dlhodobá historická skúsenosť súžitia a komunikácie rôznych kultúr v rámci jedného uceleného štátu, aj keď to malo podobu „taviaceho sa kotla“, čo nakoniec zanechalo vplyv na kultúru obyvateľstva celého štátu, tak, že tu bola možnosť komunikácie s inými kultúrami, pri zachovaní vlastnej kultúrnej identity. Veľký počet obyvateľstva Číny dovoľoval a dovoľuje kompenzovať prakticky všetky pribrzdenia, nesprávne kalkulácie aj nekompetentnosti riadenia bez straty vlastnej kultúrnej identity

Dlhý čas nedovoľovalo súperenie dvoch Čínskych štátov určiť ktorým smerom sa bude vyvíjať ucelený Čínsky štát. Čínska Republika (Taiwan) nakoniec to súperenie prehrala. Prvú závažnú porážku utrpela Čínska Republika dňa 25. Novembra 1971 keď 26. Valné zhromaždenie OSN 76-mi hlasmi „za“ 35-mi „proti a pri „zdržaní sa“ 17 hlasov, prijalo rozhodnutie, že Čínu bude v OSN reprezentovať ČĽR. Možnosť, aby sa Čínska Republika stala centrom uceleného čínskeho štátu definitívne zanikla 4. Júna 1989, keď boli s použitím tankov rozprášaní protestujúci na námestí Tjenanmen v Pekingu, v dôsledku čoho zahynuli stovky ľudí. Hlavnými účastníkmi protestov, ktoré začali 15. Apríla 1989, boli študenti teda budúce kádre, ktoré mali zabezpečiť silami obyvateľstva rozsah kompetencií potrebný pre riadenie štátu. Tento rozsah kompetencií je nevyhnutný pre vytvorenie a riadenie štátu podľa akéhokoľvek ideologického projektu. Rozohnanie protestujúcich na námestí Pekingu ukázalo, že na vytvorenie jednotného čínskeho štátu podľa ideologického projektu Kuomintangu na území kontinentálnej Číny, nie sú podmienky. Od toho okamihu je osud čínskej republiky, Taiwanu, predurčený, pretože nevyhnutne bude integrovaný do uceleného čínskeho štátu podľa projektu, ktorý realizuje kontinentálna Čína. Je to iba otázka času.

Autor: Valerij Pjakin

Zdroj: <https://www.armadnymagazin.sk>